

БЕКІТЕМІН
«Балбөбек» бөбекжайы»КМҚК
меңгерушісі
Қ.Д.Бактыбаева
«__» __ 2023 жыл

**2023 – 2024 ОҚУ ЖЫЛЫНА АРНАЛҒАН
ПСИХИКАЛЫҚ ДАМУЫ ТЕЖЕЛГЕН
ЕРЕСЕК ТОБЫНЫҢ БАЛАЛАРЫНА АРНАЛҒАН
ДЕФЕКТОЛОГТЫҢ
ТҮЗЕТУ – ДАМУЫ БАҒДАРЛАМАСЫ**

Дефектолог: А.Ж. Каппарова
Э.Б.Нагиманова

Түсіндірме жазба

Психикалық ретардизм - жалпы психикалық жетілмегендік, танымдық белсенділігі төмен, ол біркелкі емес, психикалық әрекеттің барлық түрлерінде көрінеді. Бұл психикалық кемістігі бар балалардың қабылдау, есте сақтау, назар аудару, ойлау және эмоциялық-ерік-жіктік саласының ерекшеліктерін анықтайды.

Сенсорлық ақпаратты өңдеу процесінің жеткіліксіздігі байқалады. Көбінесе балалар бақыланатын заттарды біртұтас қабылдай алмайды, оларды фрагменттік түрде қабылдайды, тек жеке ерекшеліктерін бөліп көрсетеді. Оларда айналадағы заттар мен құбылыстар туралы идеялардың кедей және тар ауқымы бар. Идеялар көбінесе схемалық қана емес, дифференциалданып қана қоймай, тіпті қате де болып келеді, бұл олардың барлық түрлерінің мазмұны мен тиімділігіне барынша теріс әсер етеді.

Балалардың сөйлеуінің ерекшелігі бар. Сөздің жеңіл дамымағандығы дыбыстық айтылудың бұзылуынан, кедейліктен және лексиканың жеткіліксіз дифференциациясынан, логикалық және грамматикалық құрылымдарды ассимиляциялаудағы қиындықтардан көрінуі мүмкін. Балалардың едәуір бөлігінде фонетикалық және фонематикалық түйсіктің жеткіліксіздігі, есту және ауызша есте сақтаудың төмендеуі байқалады. Сөздің лексикалық, семантикалық, фонетикалық аспектілері даму барысында едәуір артта қалып отыр.

Ақыл-ойы тежелген балалар уақыт пен кеңістікте өздерін бағдарлауда қиындықтарға тап болады. Саусақтардың, қолдардың үйлесімі жеткіліксіз, майда қозғалыс дағдыларының дамымағандығы байқалады.

Педагог-дефектологтың (бұдан әрі - Бағдарлама деп аталатын) жұмыс бағдарламасы мектепке дейінгі мекемелердің ақыл-ойы кемістігі бар орта, аға және мектепке дейінгі жастағы дайындық топтарының балаларымен жұмыс істеуге арналған.

Бағдарламаның мазмұны даму мүмкіндігі шектеулі балалар үшін ерекше маңызы бар дидактикалық қағидаттарды ескере отырып айқындалады: қарапайымнан күрделіге, жүйелі, қолжетімді және қайталанатын материалға.

Түзету тәрбиесінің мақсаттары, міндеттері мен қағидаттары.

Шығарманың негізгі мақсаты – балалардың айналасындағы әлем туралы білімдерін қалыптастыру, қарапайым математикалық ұғымдарды дамыту және психикалық процестерді жан-жақты дамыту.

Тапсырмалар:

- психикалық процестерді дамытуды және түзетуді қажет ететін балаларды ерте диагностикалау, анықтау
 - жеке ерекшеліктерін ескере отырып, балаларда психикалық процестерді дамыту тәсілдері мен әдістерін іріктеу, жүйелеу және қолдану;
- дамудың теріс үрдістерін түзету;
- бастапқы кезеңде қайталама даму ауытқулары мен оқудағы қиындықтардың алдын алу;
 - қызметтің барлық түрлерін дамыту (танымдық, ойнақы, өнімді, еңбек).

Түзету тәрбиесінің принциптері

- Консистенция принципі құрылымдық компоненттері тығыз өзара әрекеттесетін күрделі функционалдық жүйе ретінде психикалық даму идеясына негізделген. Түзеу жұмыстарының дәйектілігі мен күрделілігі білім беру процесінде алынған дағдыларды қайталау, бар білімдер мен дағдыларға сүйену жүйесі есебінен іске асырылады, бұл прогрессивті психикалық дамуды қамтамасыз етеді.
- Даму принципі түзеу жұмыстарын жүргізу барысында баланың жақын даму аймағында тұрған міндеттерді бөлуді көздейді.
- Күрделілік қағидаты психикалық бұзылуларды жою медициналық, психологиялық және педагогикалық сипатта болуы тиіс, яғни мектепке дейінгі оқу орнының барлық мамандарының өзара байланысы негізінде болуы тиіс деп болжайды. Бағдарлама балалар мекемесінің барлық мамандары мен мектепке дейінгі жастағы балалардың ата-аналарының толық өзара іс-қимылы мен іс-қимылдарының сабақтастығын қарастырады.
- Педагог-дефектолог пен тәрбиешінің бірлескен жұмысы түзеу жұмыстарының табысты өтуінің кепілі болып табылады. Кешенді тәсіл балалардың жалпы және психикалық даму серпінінің неғұрлым жоғары қарқынын қамтамасыз етеді. Тәрбиеші қалыптасқан дағдыларды нығайтады, танымдық дағдыларды белсендіру үшін жағдай жасайды.
- Қолжетімділік қағидаты мектепке дейінгі жастағы балаларды олардың нақты танымдық мүмкіндіктері деңгейінде тәрбиелеуді көздейді. Ерекшелік пен қол жетімділік санитарлық, гигиеналық және жас нормаларына сәйкес түзетуші және дамушы құралдарды іріктеумен қамтамасыз етуге тиіс.
- Білімді ассимиляциялаудың бірізділігі мен концентрлілігі қағидаты оның компоненттері арасында логикалық байланыс болған кезде материалды осындай іріктеуді болжайды, кейінгі міндеттер алдыңғыларына негізделеді. Бағдарлама мазмұнының мұндай құрылымы жоғары сапалы білім беруді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Материалды шоғырландырылған зерттеу мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің мамандары арасында тығыз байланыс орнату құралы ретінде де қызмет етеді. Сөйлеу патологоанатомы, тәрбиеші, логопед, музыка жетекшісі, балалар сабақтарында бір тақырыпты қолдану нәтижесінде материалды мықтап ассимиляциялап, болашақта белсенді қолданады. Түзеу жұмыстары жоғары психикалық функциялардың: назар аударудың, есте сақтаудың, қабылдаудың, ойлаудың дамуына септігін тигізетіндей етіп құрылуға тиіс.

Тәрбиеленушілер контингентінің сипаттамасы

Диагностикалық тексеру нәтижелері бойынша оқу жылының басында психикалық процестердің дамуында проблемалары бар 4-5 жастағы 13 бала анықталды (**2-қосымша**)

Ақыл-ой кемістігі бар балаларда интеллектуалдық жетіспеушіліктер болады. Психикалық даму әр түрлі психикалық функциялардың әркелкі бұзылуымен сипатталады, бұл ретте логикалық ойлауды есте сақтаумен, назар аударумен, психикалық орындаумен және сөйлеумен салыстырғанда сақтауға болады.

Бұдан басқа, олигофрениядан айырмашылығы психикалық ретардияға шалдыққан балаларда психикалық процестер инерциясы болмайды, олар көмекті қабылдап, пайдаланып қана қоймай, ақыл-ой қызметінің алған дағдыларын басқа жағдайларға да ауыстыра алады. Ересектердің көмегімен олар өздеріне ұсынылған интеллектуалдық тапсырмаларды нормаға жақын деңгейде орындай алады.

Ақыл-ойы тежелген балалардың санаты біртекті емес. Олардың кейбіреулері үшін эмоциялық және тұлғалық ерекшеліктердің қалыптасуының баяулығы және мінез-құлықты ерікті түрде реттеу бірінші қатарға шығады. Бұл балалардың инфантилизмнің әр түрлі формалары бар. Бұл балаларда оқуға жеке дайындықтың қалыптасуы кешіктіріледі.

Психикалық ретардтың басқа түрлерінде танымдық қызметтің әр түрлі аспектілерінің кешігуі басым болады.

Барлық балалар логопедтік топтарға барады және сөйлеудің ауыр бұзылыстары болады.

Балалардың бұл тобы айтарлықтай полиморфты, бірақ олардың ортақ ерекшелігі сөздің тұрақты жүйелі түрде дамымағандығы болып табылады, ол көбінесе бұл балалардың бұқаралық мектепте оқуға дайын еместігін анықтайды.

Сөйлеу бұзылыстары сөйлеудің, фонетикалық-фонематикалық, лексикалық-грамматикалық, әсіресе үйлесімді сөйлеудің барлық аспектілерінің дамуының жеткіліксіздігінен көрінеді. Ауызша сөйлеудің жеткіліксіз қалыптасуы фонемалық талдаудың дамымағандығымен ұштасады, осыған байланысты балалар оқу және жазу дағдыларын меңгеруде айқын қиындықтарды бастан кешіреді.

Барлық балалар логопедтік топтарға барады, сондай-ақ психиатр мен невропатологта тіркеледі. Жас топтары - орта, аға, дайындық.

4-7 жастағы балаларда психикалық процестердің жеке дамуын бағалау

Оқу кезеңінің басында барлық балаларға танымдық белсенділіктің төмендігі тән болды. Мидың интегралдық қызметінің жеткіліксіздігінен балалар әдеттен тыс ұсынылған заттар мен бейнелерді тану қиынға соққандықтан, оларға суреттің бөлшектерін біртұтас семантикалық бейнеге біріктіру қиынға соққан.

Ақыл-ойы артта қалған балаларға тән ерекшеліктердің бірі кеңістіктік көріністердің қалыптасуының артта қалуы, өз денесінің бөліктерінде жеткіліксіз бағдарлануы, көлденең бүйірліктігі, бейнелеу қимыл-қозғалыс дағдыларының жеткіліксіздігі болып табылады.

Барлық балалардың белсенді назар аудару, ерікті есте сақтау, логикалық ойлау және үйлесімді сөйлеу дамуында проблемалар туындайды.

Түзеу-тәрбие жұмыстарының нәтижесінде, жыл соңына дейін балалар: *Орта топта:*

5-бағанға "Барлығы қанша?" деген сұрақтарға жауап бере алады; топтардағы объектілер санын салыстыру; геометриялық пішіндерді ажыратып, атау; кеңістіктегі объектілердің қалпын анықтау, дұрыс бағытта қозғалу; жыл мезгілдерін анықтау;

баланы қоршап тұрған, олардың мақсатын білетін әр түрлі нысандарды атау; жабайы, үй жануарлары мен құстарды атау; кейбір өсімдіктерді, жабайы, үй жануарлары мен құстарды тікелей ортада ажыратып, атайды;

Аға топта: _____ (тегі, қолы, күні)

нысандарды өлшемі, түсі, пішіні бойынша салыстыру; әр түрлі нысандарды 10 шегінде санап, «Қанша?», «Санақта қайсысы бар?» деген сұрақтарға жауап бере алады; объектілердің берілген санын санап, тиісті нөмірлермен санды белгілейді;

өздері қағаз бетіне бағдарлау;

Жыл мезгілдерін атап, олардың ерекшеліктерін ескеріңіз. *Дайындық тобында:*

10-ға дейінгі сандарды оқу және жазу; 10 шегінде бір-бірден санап, санап; қосу және алу арқылы қарапайым арифметикалық міндеттерді шешу; геометриялық пішіндерді тану; белгілер мен белгілерді пайдалану; +, -, =, >, <, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

танымдық тапсырмаға сәйкес нысандарды таңдау және топтау; қоршаған дүниенің заттары туралы сан алуан әсерлер білдіру; туған жері туралы ойы бар.

Дефектологтың түзеу жұмыстарының негізгі бағыттары мен нысандары

Оқыту процесінде дефектологиялық сабақтарды ұйымдастырудың әр түрлі нысандары қолданылады: жеке, кіші топ және маңдай.

Жеке жұмыс түрі неғұрлым тиімді, сабақ ұзақтығы 10-15 минут.

Педагог-дефектологтың практикалық қызметінде жеке сабақтар басым болады, өйткені олар әрбір баланың жеке ерекшеліктерін барынша ескеруге, даму барысында нақты ауытқуларды көруге және еңсерудің әдіснамалық әдістерін таңдауға мүмкіндік береді.

Екі айдан кейін балалар екі-үш адамнан тұратын кіші топтарға біріктіріліп, сабақ өткізу уақыты 15-20 минутқа дейін ұлғаяды.

Оқу процесін ұйымдастыру кестесі жасалды (1-қосымша).

Педагог-дефектологтың ұйымдастырылған тәрбие іс-шараларының кестесі (2-қосымша).

2022 -2023 оқу жылына арналған жылдық жоспар (3-қосымша).

4-5 жастағы, 5-6 жастағы, 6-7 жастағы балалары бар дефектолог-педагогтың жеке және кіші тобының жылдық күнтізбелік-тақырыптық жоспарлауы (4-қосымша).

Бірлескен қызмет

Топ тәрбиешілері мен дефектолог қызметі

Бала тұлғасының жан-жақты үйлесімді дамуы ересектердің балаға тәрбиелік ықпалының бүкіл жүйесінің бірлігін, дәйектілігін талап етеді.

Түзеу-тәрбие жұмыстарының тиімділігі балалардың балабақшада болған уақытында өмір сүруін нақты ұйымдастырумен, күндіз жүктеменің дұрыс бөлінуімен және педагог-дефектолог пен тәрбиешінің жұмысындағы сабақтастықпен анықталады.

Сөйлеу бұзылыстарын еңсерудің түзеу процесінде педагог-дефектологтың жетекші рөлі болған жағдайда арнайы топ тәрбиешілерінің алдында тұрған түзеу міндеттері өте маңызды және дефектолог мұғалімнің міндеттерімен тығыз байланысты.

Ақыл-ой кемістігі бар балаларға арналған компенсаторлық топта жұмыс істейтін тәрбиеші осы санаттағы балалардың психофизикалық, сөйлеу ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескеруі тиіс.

Сабақтардың немесе ойындардың кез келген түрін өткізген кезде тәрбиеші жалпы білім беру бағдарламасының міндеттерін ғана емес, сонымен қатар (ең алдымен) түзеу міндеттерін де шешу қажет екенін есте сақтауы тиіс.

Психикалық және физикалық дамуда бар ауытқуларды түзетуге, айналасындағы әлем туралы идеяларды байытуға, сондай-ақ балалардың сақталған анализаторларын одан әрі дамытуға және жетілдіруге назар аудару.

Әрбір баланың жеке ерекшеліктерін ескеру қажет.

Сөйлеу кемістігінің әсерінен артта қалушылықтың бір түрі бар балалардың танымдық мүдделерін дамытуға, басқалармен байланыстарының тарылуына, отбасын тәрбиелеудің дұрыс емес әдістеріне және басқа да себептерге ерекше назар аудару қажет.

Көп жағдайда тәрбиешінің жұмысы жоғары психикалық функцияларды қалыптастыру үшін қажетті танымдық және уәждемелік базаны қамтамасыз ететін түзету сабақтарының алдында тұр.

Мұғалімнің өзі сөйлеу қабілеті бұзылған балаларға үлгі болуға тиіс: ол анық, аса түсінікті, жақсы интонацияланған, мәнерлі, дыбыстық айтылымының бұзылуынсыз болуы тиіс. Мұғалімнің сөзін балалардың түсінуін қиындататын күрделі грамматикалық құрылыс, сөз тіркестері, кіріспе сөздерден аулақ болу керек.

Тәрбиешінің барлық жұмысы сөйлеу патологоанатомымен бірге жоспарланған лексикалық тақырыпқа негізделген. Егер ақыл-ой кемістігі бар балалар бұл тақырыпты игермеген болса, онда ол бойынша жұмыс екі аптаға ұзартылуы мүмкін (мұғалім-дефектологтың және педагог-логопедтің басшылығымен).

Әрбір жаңа тақырып экскурсиядан, практикалық тәжірибе алудан, қараудан, бақылаудан, сурет бойынша әңгімелесуден басталуы тиіс.

Әр тақырыпты оқып-үйрену кезінде педагог-дефектологпен бірге балалардың әсерлі және мәнерлі сөйлеуде үйрене алатын және үйренуі тиіс лексикалық минимум (объект, етістік, ерекшеліктер лексикасы) баяндалады.

Түсінуге арналған лексика баланың сөйлеуінде белсенді қолданудан әлдеқайда кең болуы тиіс. Грамматикалық категориялар, педагог-логопедтің (сөйлеу патологоанатомының) түзету сыныптары кезінде тәрбиеші бекітуді қажет ететін синтактикалық құрылыс түрлері де көрсетіледі.

Әр жаңа тақырыпты зерттеуде ойлаудың, назар аударудың, қабылдаудың әр түрлі түрлерін дамытуға арналған жаттығулар бірінші кезектегі міндет болып табылады. Объектілерді салыстыруды, жетекші ерекшеліктерін бөліп көрсетуді, объектілерді олардың мақсатына сәйкес, сипаттамаларына сәйкес топтастыруды кеңінен пайдалану қажет.

Тәрбиешінің барлық түзету жұмыстары дефектолог-мұғалімнің және топтың педагог-логопедінің жоспарлары мен ұсынымдарына сәйкес құрылады.

Даму мүмкіндігі шектеулі балалармен түзеу жұмыстарын жүргізу кезінде тәрбиеші дидактикалық ойындар мен жаттығуларды барынша кеңінен пайдалануы тиіс, өйткені олардың ықпалы зерттелген материалды неғұрлым жақсы меңгеруге қол жеткізеді.

Балалармен жеке түзеу жұмыстарын тәрбиеші негізінен күндіз жүргізеді. Мұғалім-дефектологтың маңдай және жеке түзету және даму сабақтарында қол жеткізген нәтижелерін бекітуге ерекше орын беріледі.

Қыркүйектің алғашқы екі-үш аптасында мұғалім мұғалім-дефектологпен (логопедпен) қатар әрбір қызмет түрі бойынша баланың білімі мен дағдыларының деңгейін анықтау үшін балаларды тексереді.

Емтихан қызықты, ойын-сауық түрінде, осы жастағы балаларға қолжетімді арнайы ойын тәсілдерін қолдана отырып жүргізілуі тиіс.

Сөйлеу патологоанатомы мен тәрбиешінің бірлескен қызметінің маңызды бағыты психикалық кемсітушілігі бар баланың психикалық процестерін өтеу, сөйлеу қабілетінің жетілдірілмеуі, оның әлеуметтік бейімделуі болып табылады - осының бәрі мектепте одан әрі оқуға дайындалуға септігін тигізеді.

Педагог-дефектологтың тәрбиеленушілердің отбасыларымен өзара іс-қимылының ерекшеліктері.

Мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде түзеу және даму жұмыстарын ұйымдастырудың маңызды міндеттерінің бірі ата-аналарды белсенді ынтымақтастыққа тарту болып табылады, себебі балабақша мен отбасының бірлескен қызметі барысында ғана бағдарлама материалын игеруде қиындық көретін балаға көмек көрсетуге болады. Көп жылдық практикалық тәжірибе көрсеткендей, ұйымдастырудың ең қолайлы формалары: • консультативтік және ұсынымдық; • дәріс және білім беру; • ата-аналарға арналған практикалық сабақтар; • дөңгелек үстелдер, ата-аналар конференцияларын, балалар материалдары мен мерекелерін ұйымдастыру; • ата-аналарымен және олардың баласымен жеке сабақтар; • кіші топ сабақтары. 1, Ұжымдық қарым-қатынас нысандары: жылдық жоспарға сәйкес: - ата-аналардың жалпы жиналыстары (жылына 1 рет); - мамандарды тарта отырып, ата-аналардың топтық жиналыстары (жылына кемінде үш рет); Ата-аналардың өтініштері негізінде жоспарланған: - семинарлар; - тренингтер; - "дөңгелек үстелдер"; - «жоспарланған консультациялар»; - «тақырыптық есептер» және отбасымен жұмыстың басқа да ұжымдық нысандары. 2, Отбасылық жұмыстың жеке нысандары: - сауалнамалар мен сауалнамалар; - дефектолог мұғаліммен әңгімелесу және кеңес беру (ата-аналардың өтініші бойынша және ата-аналармен жеке жұмыс жоспары бойынша); - «Ата-аналар сағаты» - аптасына 1 рет түстен кейін өткізіледі. Ата-аналармен жұмыс істеу, олардың кеңес беруі, қиын сәттерде қолдау көрсетуі мұғалімдер қызметінің күрделі әрі маңызды аспектісі болып табылады. Қолдау ұстаз бен ата-ана арасындағы қарым-қатынасты жақсартатын факторлардың бірі болып табылады, ол адамның өмірлік қиындықтарды еңсере алатынына сенімге негізделген, өз баласының ата-аналарына болашағының келешегін ашады. Егер: оқу процесіне қатысатын барлық балалар • дамуда оң динамика көрсетсе (әсіресе әлеуметтік дағдыларды дамытуда); • балалар тобы бейімделіп, қабылдайды, оқу орындарына баруға дайын; • білім беру бағдарламасын меңгеруде көмек пен қолдау алу. Мүмкіндігі шектеулі балалардың ата-аналары • өз баласының даму перспективаларын да, баланы білім беру ортасына қосу процесінде олардың алдында тұрған ағымдағы міндеттер мен міндеттерді де түсінеді; • өз балаларын оқыту және дамыту процесіне толықтай қатысу; • баланың оқу орнында болу режимін хабардар етеді және қолдайды; • баланы психологиялық және педагогикалық қамтамасыз ету жүйесіне кіреді. • «ерекше баланың» отбасына қатысты ынтымақтастық пен қолдаудың белсенді ұстанымын ұстаныңыз. Ата-аналардың педагогикалық мәдениетінің деңгейі (және отбасылық тәрбие деңгейі) көп жағдайда олардың педагогикалық білім алуына байланысты. Біздің бақылауларымыз көптеген ата-аналарға психологиялық көмек, отбасында эмоциялық байланыстарды орнату үшін түзеу және тәрбие жұмыстарының қажеттілігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік берді. Осылайша, мүмкіндігі шектеулі баланы дамытуда ата-аналардың рөлі қажет деген қорытынды жасауға болады. Тәжірибе көрсеткендей, балалардың назары, қолдауы мен сүйіспеншілігі толыққанды даму үшін әлеуеті жоғары. Сөйлеу патологоанатомының, логопедтің, тәрбиешілердің және ата-аналардың күш-жігерін біріктіру балалардың табысты түзелуіне және толыққанды жеке дамуына қолайлы жағдай жасауға көмектеседі.

Іс-шараларды іске асыру бағдарламасын материалдық- техникалық және әдіснамалық қамтамасыз ету

Сөйлеу патологоанатомының кабинеті балабақшадағы түзеу жұмыстары жүйесіндегі бөлімше болып табылады. Кабинеттің негізгі міндеттері консультациялық-диагностикалық жұмыстар, жеке және кіші топ сабақтарын өткізу болып табылады. Кабинет екінші қабатта орналасқан және түзеу және дамыту жұмыстарын жүргізу үшін қажетті жабдықтармен жарақтандырылған.

Кабинет:дефектолог

балалар жиһазы,

- дидактикалық және көрнекі құралдарға арналған шкафтар,
 - магниттік тақта,
 - орг бар компьютерлік үстел. Техника
 - тақырыптар бойынша жүйеленген көрнекі және иллюстрациялық материал,
 - әр түрлі дидактикалық ойындар мен бинго,
 - интерактивтік ойықтар,
 - бейнелеу қимыл-қозғалыс дағдыларын дамытуға арналған жабдықтар,
- барлық жаста түзеу жұмыстарына арналған әдістемелік құралдар.

Дефектологтың балалармен жұмысты ұйымдастыру кестесі

Уақыт	Жұмыстың мазмұны
1-15 қыркүйек аралығында	Балалардың психикалық дамуының диагностикасы. Ақау карталарын толтыру,дефектология кабинетінің құжаттамасы
15 қыркүйек – 15 мамыр	Балалармен жеке және кіші топтық сабақтар
	Балалардың психикалық дамуының диагностикасына мониторинг жүргізу
15 мамыр – 31 мамыр	Ақырғы (мониторингтік) психикалық диагноз балалардың дамуы. Құжаттаманы толтыру.

2023 - 2024 оқу жылына арналған жылдық жұмыс жоспары

Жұмыстың атауы	Қызмет түрлері	Мерзімі
1, Сараптама	Түзеу тобының балаларын куәландыру	қыркүйек – қазан
	Балалардың психофизикалық жағдайын ескере отырып, шағын топтардың құрамы	қазан
	Психологиялық және педагогикалық сараптама нәтижелері бойынша қорытындыларды толтыру	жыл бойы
	Балабақша тәрбиешілерінің сабақтарына қатысу	жыл бойы
	Әрбір баланың оқу динамикасын қадағалау	тоқсан сайын
2, Түзеу жұмыстары	Түзеу тобындағы балаларды тәрбиелеу мен дамытудың жеке бағдарламаларын әзірлеу	қыркүйек – қараша
	Түзету бойынша балалармен кіші топ және жеке сабақтар өткізу	жыл бойы
3, Кенес беру	Ата-аналармен жеке кездесулер және әңгімелесулер	жыл бойы
	Түзеу тобындағы балаларды психофизикалық дамыту және оқыту серпінін нақтылау мақсатында топ мұғалімдерімен, балабақша мамандарымен кездесулер өткізу	Жылына бір рет
	Мемлекет басшысы балабақшаның ПМПК-іне қатысты	жыл бойы
	Балабақшаның педагогикалық кеңестеріне қатысу	жыл бойы

Лексикалық тақырыптар

Ай атауы	Лексикалық тақырыптар	Тапсырмалар
Қыркүйек	Біздің балабақша	Балаларды балабақша ғимаратының сыртқы келбеті туралы айтуға, балабақша үй-жайларының атаулары мен мақсаты туралы білімді бекітуге, оларды сұрақтарға жауап беруге үйретуге үйрету тәрбиешінің, педагог-дефектологтың, дәрігердің, емдеу мекемесінің жұмысы. Апалы-сіңлілі қарындастар.
	Ойын	Балалардың ойнау туралы білімдерін жүйелеу, «ойнау» ұғымын қалыптастыру, жетілдіру объектіні сипаттау және оны өзінің сипаттамасы бойынша тану қабілетін қалыптастыру.
Қазан	Жеміс-жидек.	Балалардың жемістер туралы ойларын бекіту және нақтылау, оларды жеміс-жидектерді суреттеуге үйрету, ұғымды бекіту "жемістер".
	Көкөністер.	Балалардың көкөніс туралы ойларын бекіту және нақтылау, көкөністерді дәмі бойынша, жанасу арқылы ажыратуға үйрету, үйрету хикая, сипаттама жасау.
	Ағаштар мен бұталар.	Балалардың тікелей ортаның өсімдіктері туралы білімін кеңейту және нақтылау, оларды күзде өсімдіктердің тіршілік ету тіршілігінің өзгеруімен таныстыру, сары туралы білімін бекіту, табиғатта жасыл және қызыл түстер.
	Күз	Балалардың күз туралы ой-пікірін нақтылау және кеңейту, оның ішінде күздің белгілерін туралы түсінік қалыптастыру.
	Күз	Жыл мезгілдері туралы білімдерін бекіту, жүйелеу күз туралы идеялар, күздің ерекше ерекшеліктері.
Қараша	«Адам. Біздің дене мүшеміз»	Адамның дене мүшелерімен таныстыру. Сөйлеу, көру, есту, жүру, ұстау дене мүшелерінің қызметі туралы түсініктерін қалыптастыру.
	Отбасы	Өзіңіз және отбасыңыз туралы білімді бекіту (тегі, аты, әкесінің аты, жасы, мекен-жайы, отбасы құрамы)
	Менің үй жиһазым.	Үйдің бөліктері (кіреберіс, баспалдақ, лифт, пәтер), пәтердегі үй-жайлардың мақсаты туралы білімді бекіту. Жоғары, "төмен", "жоғары", "төмен", "жоғары" ұғымдарын қалыптастыру үшін, «төменнен». Жиһаздың негізгі түрлері туралы идеяларды нақтылау және кеңейту үшін.
	Менің қалам	Көріністі қалыптаамалардың қалыптастырылуы. Туған қаласы туралы түсініутерін қалыптастыру.
Желтоқсан	Көлік	Көлік туралы, су көлігінде жұмыс істейтін адамдардың кәсіптері туралы идеяны қалыптастыру
	Қыс	Балалардың қысқы табиғат ерекшеліктері (суық, аяз, қар жаууы, қатты) туралы білімдерін кеңейту және байыту Желдер

	Балалар үшін қысқы көңілді. Жаңа жылғы	Табиғаттағы қысқы құбылыстар, қысқы спорт түрлері туралы идеяларды кеңейту. Спорт ұғымын бекіту киім». Жаңа жыл идеясын бекіту.
Қантар	Үй құстары Үй жануарлары	Үй жануарлары мен олардың төлдері туралы түсініктерді нақтылау және кеңейту. Құстар туралы түсініктерін қалыптастыру.
	Жабайы жануарлар	Жабайы жануарлар мен олардың төлдері туралы білімді бекіту.
	Животные жарких стран	Балалардың жабайы жануарлар туралы түсініктерін кеңейту үшін: қайда өмір сүреді, қалай тамақтанады.
Ақпан	«Солтүстік жануарлары»	Балалардың жабайы жануарлар туралы түсініктерін кеңейту үшін: қайда өмір сүреді, қалай тамақтанады.
	Теңіздер мен мұхиттар әлемі».	Балалардың жабайы жануарлар туралы түсініктерін кеңейту үшін: қайда өмір сүреді, қалай тамақтанады.
	Мамандықтар	Мамандықтар туралы түсініктерін қалыптастыру.
Наурыз		
	Ыдыс аяқ	Жеке ыдыстың атауы мен мақсатын бекіту, балаларды асханалық және ас үй ыдыстарын салыстыруға үйрету. Жынысы бойынша зат есімдермен сын есімдерді келісуге үйрету
	Азық түлік	Жекелеген өнімдер мен объектілердің атауы мен мақсатын белгілеу.
	Көктем	Көктем белгілері туралы ойды бекіту. Көктем туралы түсініктерін кеңейту үшін, көктемнің белгілері туралы білімді бекіту (тамшылар, сусымалы қар, күн жарқырайды, олар сонорлық әнді көбірек шырқайды, құстар).
Сәуір	Киімдер	Сыртқы киім заттарын атауға, маусымға сәйкес киім түрлері туралы ой қалыптастыруға үйретеді. Аяқ киім туралы идеяларды нақтылау және кеңейту, аяқ киімнің жеке бөлшектерін енгізу.
	Космос	Сформировать умение выделять признаки: цвет, форма, величина. Закрепить понятия: вверху, внизу, слева, справа, в середине.
	Құстардың қыстауы	Құстардың қыстауы туралы, құстардың тіршілік жағдайлары туралы түсініктерін кеңейту.

	Құстардың қайтып келуі	Қоныс аударатын құстардың түсінігін кеңейту үшін, оларды тіршілігімен (ұялау, балапандарды тамақтандыру) таныстыру.
	Көктемгі жабайы жануарлар	Балалардың айналасындағы әлем туралы идеяларын кеңейтуге жағдай жасау.
Май	Жәндіктер	Жәндіктер (көбелек, қоңыз, маса, ара, грассхopper, шыбын), жәндіктердің адамдар мен өсімдіктерге тигізетін пайдасы мен зияны туралы ой қалыптастыру. Оларды сыртқысымен таныстыру құрылымы, жекелеген бөліктерінің атаулары.
	Жеңіс күні	«Жеңіс күні» туралы білімді қорыту.

Әдебиеттер тізімі

1. Альтхауз Д., Дум Э. Цвет, форма, количество. М., 1984.
2. Баряева Л.Б. Формирование элементарных математических представлений у дошкольников (с проблемами в развитии). - СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, СОЮЗ, 2002.
3. Башаева Т. В. Развитие восприятия у детей. Форма, цвет, звук. Яр., 1997.
4. Белошистая А. В. Занятия по развитию математических способностей детей.: Пособие для педагогов дошкол. учрежд.: В 2 кн.- М. Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2005.160с.
5. Венгер А.А., Выгодская Г.Л., Леонгард Э.И. Отбор детей в специальные дошкольные учреждения. - М., 1972. - 142 с.
6. Венгер Л. А., Пилюгина Э. Г. Венгер Н. Б. Воспитание сенсорной культуры ребёнка. М., 1988.
7. Венгер Л. А. Дидактические игры и упражнения по сенсорному воспитанию дошкольников. М., 1978.
8. Гаврилушкина О. п. Особенности конструктивной деятельности дошкольников со сниженным интеллектом // Дефектология. - 1987.- 5.- 48-53 с.
9. Давыдова С. И. Роль действий по подражанию, образцу и словесной инструкции в обучении умственно отсталых дошкольников. - М., 1976.-20 с.
10. Екжанова Е. А. Системы коррекционно-развивающего обучения и воспитания детей дошкольного возраста с нарушением интеллекта. Е. А. Екжанова, Е. А. Стребелева. Дефектология. - 2006. – N 6. - С. 3-14.
11. Екжанова Е. А., Стребелева Е. А. Коррекционно-развивающее обучение и воспитание: программа дошкольных образовательных учреждений компенсирующего вида для детей с нарушением интеллекта. - 2-е изд., М., Просвещение, 2005, 272с.
12. Екжанова Е. А., Стребелева Е. А. Коррекционно-развивающее обучение и воспитание дошкольников с нарушением интеллекта: Методические рекомендации. - М.: Просвещение, 2009. - 175с.
13. Завражин С. А. Методы психотерапии как средства психологической коррекции детей с интеллектуальной недостаточностью. С. А. Завражин, 20. Л. К. Фортова . Адаптация детей с ограниченными возможностями. С. А. Завражин, Л. К. Фортова. – М., 2005. – С. 330-357.
14. Катаева А. А., Стребелева Е. А. Дидактические игры и упражнения в обучении дошкольников с отклонениями в развитии. - М.: Владос, 2001.- 220 с.
15. Катаева А. А., Стребелева Е. А. Дошкольная олигофренопедагогика. М.: Просвещение, 2001. - 144 с.
16. Кряжева Н. Л. Развитие эмоционального мира детей. популярное пособие для родителей и педагогов. - Ярославль: Академия развития. 1996.- 208с.
17. Мастюкова Е. М. Лечебная педагогика (ранний и дошкольный возраст). М., 1997.
18. Никитин Б. П. Ступеньки творчества или развивающие игры. - 3-е изд.. доп. - М.: Просвещение, 1990. - 160с.
19. Программа воспитания и обучение в детском саду/ под редакцией Васильевой М.А., Гербовой В.В., Комаровой Т.С., М. – 2005.
20. Пилюгина Э. Г. Занятия по сенсорному воспитанию. М., 1983.
21. Стребелева Е.А. Коррекционно-развивающее обучение детей в процессе дидактических игр – М.; Владос, 2008. – 256 с.
22. Стребелева Е.А. Формирование мышления у детей с отклонениями в развитии – М.: Владос, 2001. - 184 с.
23. Стребелева Е.А., Мишина Г.А. Психолого-педагогическая диагностика нарушений развития детей раннего и дошкольного возраста – М; Владос, 2008. – 141 с.
24. Шевченко С.Г. «Подготовка к школе детей с задержкой психического развития» - М.: Школьная пресса, 2003. Книга 1, 2.

